

УДК 353:332.1

DOI: 10.31359/2312-3427-2021-1-364

Л.В. Ярема, канд. екон. наук, доцент

e-mail: 18yarema@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0003-0987-1227>

О.І. Замора, канд. екон. наук, доцент

e-mail: zarozaoksana@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-6531-2270>

**Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів
і природокористування України "Бережанський
агротехнічний інститут"**

УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ РЕГІОНУ

У статті оцінено ресурсні передумови розвитку економіки Тернопільської області. Визначено теоретичні засади управління ресурсним потенціалом території, виокремлено його складові. Проаналізовано показники ресурсного потенціалу регіону в розрізі таких його складових, як природо-ресурсний, людський, фінансовий та інвестиційний. Сформовано теоретико-методичні положення щодо застосування стратегічного підходу до управління ресурсним потенціалом території регіону. Обґрунтовано управлінські методи впливу на розвиток ресурсів територій регіону. Визначено механізм управління ресурсами, як шлях реалізації поставлених цілей відносно визначених складових ресурсного потенціалу з використанням сучасних інформаційних інструментів. Розроблено основні напрями реалізації стратегічних орієнтирів економіки краю, базованих на розвиткові суб'єктів малого та середнього бізнесу, що орієнтуються на використання місцевих сировинних ресурсів.

Ключові слова: *ресурсний потенціал, управління, регіон, область, територія, громада та інші.*

Постановка проблеми Регіон у сучасній економічній науці розглядається як територія, яка характеризується певною цілісністю,

взаємопов’язаністю її складових елементів і відрізняється від інших територій специфічними ознаками. На стан регіону впливають багато факторів внутрішнього і зовнішнього середовища.

Ресурсний потенціал території – це сукупність всіх видів ресурсів та механізми їх використання, збереження та відтворення. В залежності від ресурсів, технологій та системи управління територіальна громада може реалізувати цей потенціал за концепцією сталого розвитку. Така концепція передбачає не тільки ефективне використання, а і збереження та відтворення всіх ресурсів території. Але управління цими процесами децентралізовано і не завжди має баланс всіх функцій менеджменту для збереження та відтворення ресурсного потенціалу. Узгоджене управління ресурсами дозволить підсилити контроль за збереженням та відтворенням ресурсів; сформувати загальне середовище розумного ставлення до ресурсів та їх використання. Рациональне використання ресурсів має свої особливості відносно кожної складової ресурсного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні вагомими концептуальними положеннями ресурсозабезпечення та управління територіальними громадами та регіонами висвітлили такі науковці, як О. Батанов, М. Дністровський, Н. Ільченко [1], О. Кириленко, А. Коваленко, Г. Монастирський, Н. Махначова [2], А. Мельник [3], Д. Савчук [4], А. Пелехатий, Л. Чорна, С. Юрій. Проблематика управління ресурсним потенціалом території регіону на засадах стратегічного підходу є малодослідженою та потребує подальшого вивчення

Формулювання цілей статті. Метою і завданнями статті є оцінка ресурсних передумов розвитку економіки регіону та обґрунтування механізму *управління ресурсним потенціалом території*.

Виклад основного матеріалу дослідження. В економічній літературі можна виділити три напрями дослідження ресурсного потенціалу. При першому напрямку дослідження ресурсний потенціал розглядають як національне багатство. Широко таку оцінку проводять за факторами фізичного, природного і людського капіталу. Другою концепцією є облік "активної", затребуваної частини багатства-ресурсного потенціалу, який прийняв характер інвестиційного та оцінюваного через показники вкладення і рентабельності інвестицій, тобто застосовуючи дохідний, витратний і порівняльний підхід, трактуючи потенціал як елемент бізнесу. Третій підхід до визначення ресурсного потенціалу об’єднує прихильників тієї думки, що ресурсний потенціал є частиною

економічного потенціалу призначеного для задоволення потреб суспільства [1, 2]. У такому підході в першу чергу враховуються соціальні, екологічні та інші суспільні наслідки використання ресурсного потенціалу.

Види ресурсного потенціалу слід характеризувати за напрямками використання [3]:

1) експлуатаційний потенціал – використовується в даний час частина можливостей соціально-економічної системи;

2) інвестиційний потенціал – частина соціально-економічної системи, яка може і повинна бути задіяна для досягнення визначених цілей, що включає всі можливі напрямки інвестицій в умовах оптимальної діяльності економічної системи, тобто при відсутності обмежень на її діяльність;

3) резервний потенціал – невикористана в даний час і в найближчому майбутньому частина потенціалу соціально-економічної системи.

Для встановлення взаємозв'язку між окремими видами ресурсів території доцільно здійснити таку їх систематизацію: природні (у т. ч. рекреаційні), людські (у т.ч. інтелектуальні), матеріальнотехнічні (у т.ч. інноваційні), фінансові (у т. ч. інвестиційні), інформаційні (у т. ч. віртуальні), нематеріальні (у т. ч. компетентнісні). Іншими словами, йдеться про певну ресурсну платформу громади регіону як сукупність основних її компонентів – видів ресурсів, пов'язаних між собою в процесі забезпечення функціонування та розвитку території. Доведено, що саме певна інфраструктура суттєво впливає на всі інші види ресурсів. Високий рівень розвитку інфраструктури є базою для подальшої стабілізації економіки і зростання обсягів виробництва завдяки ефективності капіталовкладень та притоку інвестицій, а також для розвитку майже усіх видів ресурсного потенціалу [4].

Тому нові завдання, що стоять сьогодні перед регіональною та місцевою владою щодо змістового наповнення самодостатності та саморозвитку територіальної громади, потребують сучасних методів та підходів саме до її ресурсного потенціалу.

Ресурсний потенціал є джерелом і засобом їх відтворення, а також відіграє ключову роль у визначенні функцій, спрямованості та динаміки їх розвитку регіону. Його можна оцінити шляхом комплексного аналізу сукупності ресурсів – внутрішніх складових потенціалу.

На прикладі Тернопільського регіону розглянемо рівень забезпеченості ресурсним потенціалом.

Територія Тернопільської області лежить у лісостеповій зоні і вкрита різноманітною рослинністю. Тут росте понад 1100 видів вищих спорових і насінних рослин. Багатство видового складу рослинного світу зумовлено положенням області між Карпатами і Поліссям. Найчисельнішими тут є лісові і степові види. Природно-заповідний фонд має 643 територій та об'єктів загальною площею 123,31 тис. га.

По території області протікає понад 2400 річок і потічків. З них 120 річок мають довжину понад 10 км. Найбільша ріка області Дністер. Його довжина в межах області 215 км.

Земельні ресурси є основним багатством Тернопільської області. Її розташування в західній частині правобережного лісостепу в зоні з родючими ґрунтами і достатнім зволоженням сприяє розвитку сільськогосподарського виробництва, а знаходження поблизу Львівсько-Волинського вугільного басейну та індустріального Прикарпаття розвитку різноманітних галузей промислового виробництва. Розташування області в регіоні з високою щільністю населення зумовлює переважання тут трудомістких галузей господарства. У ґрунтовому покриві переважають чорноземи та сірі опідзолені ґрунти, які належать до групи найбільш родючих ґрунтів у світі. Висока частка родючих ґрунтів і рівнинність території значною мірою обумовлюють структуру господарського комплексу Тернопільщини і його спеціалізацію.

1. Площі земельних угідь - складових національної екомережі [5]

Категорії землекористування	Площа, тис. га
Землі природоохоронного призначення	116,5
Сіножаті та пасовища	170,6
Землі водного господарства (рибні ставки)	
Землі водного фонду	19,28
у т.ч. площа рибних ставків	
Землі оздоровчого призначення	0,1
Землі рекреаційного призначення	1,0
Землі історико-культурного призначення	0,2
Ліси	201,7

Земельний фонд Тернопільської області складає 1382,4 тис. га, з них 1046,2 тис. га (76 %) займають сільськогосподарські угіддя, що свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння земель.

Розораність території складає 64 %. Орні землі в структурі сільськогосподарських угідь становлять 84,2 % (близько 890 тис. гектарів). Це один з найвищих показників по Україні.

Родючі ґрунти, 56 % з яких займають землі середньої якості, 40 % - високої якості, є основою для інтенсивного вирощування зернових культур, цукрових буряків, картоплі, овочевих, технічних і кормових культур, розвитку садівництва, плантаційного вирощування ягідників.

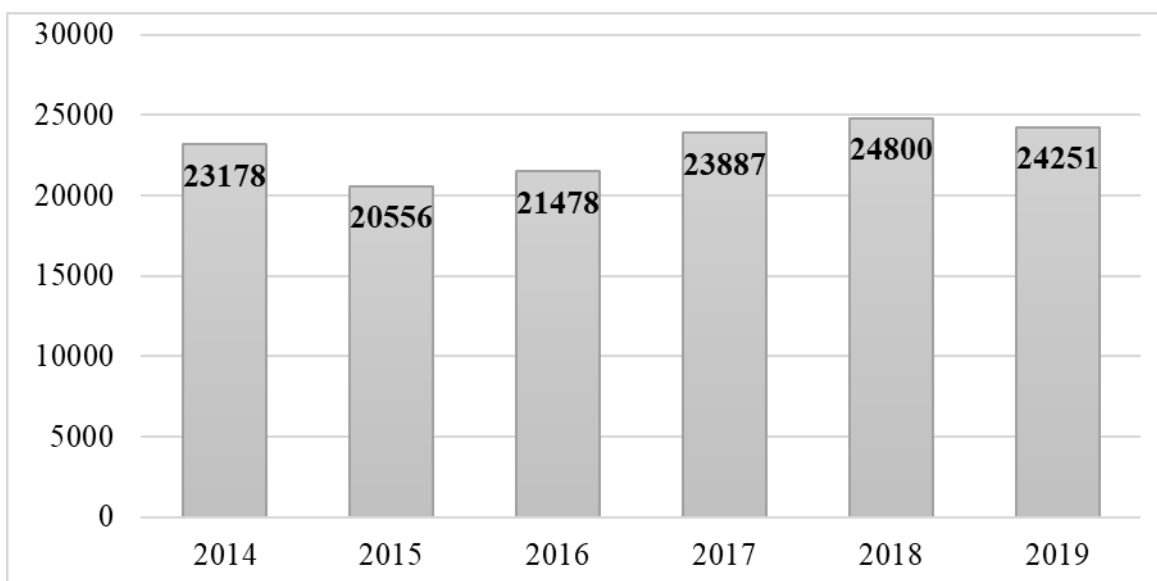
Згідно з методикою грошової оцінки землі та населених пунктів, затвердженою Постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.1995 р. №213, середня вартість одного гектара орних земель визначена в сумі 3564 дол. США, а загальна вартість орних земель Тернопільської області становить близько 2,6 млрд. дол. США [6].

Тернопільська область належить до групи регіонів з переважно сільськогосподарською спеціалізацією. Індекс регіонального людського розвитку становить 0,66 і займає 7 місце серед регіонів України.

Демографічна ситуація в регіоні містить ризики для майбутнього розвитку її територій, що пов'язано, головним чином, з від'ємним природним та міграційним приростом населення, незбалансованістю у співвідношенні між чоловіками та жінками, диспропорцією вікових груп, що є стримуючим фактором у режимі відтворення населення та поступово призводить до скорочення чисельності осіб працездатного віку, зростання демографічного навантаження на суспільство та економіку регіону невиробничим населенням. Рівень безробіття вищий, ніж по Україні, а також є одним з найвищих серед Західних регіонів держави. Попри високі темпи росту середньої заробітної плати (18,7 % за підсумками 2019 р.) її рівень залишається одним з найнижчих по Україні, що напряму пов'язано з процесами «тіньової» зайнятості та міграцією робочої сили за кордон.

Провідна позиція у промисловому комплексі області належить харчовій галузі, яка є структуроформуючою ланкою господарського комплексу регіону. Упродовж останніх п'яти років 222 промислові підприємства інвестували у власне виробництво - це нові підприємства, цехи, нові лінії, нові технології. За підсумками 2019 р. залучено понад 1,9 млрд гривень капітальних інвестицій у промисловий комплекс. У 2015-2019 роках частка підприємств, що впроваджували інновації, у загальній кількості підприємств області зростає з 17,4 % до 28,9 %.

За 2019 рік усіма категоріями господарств регіону вироблено валової продукції сільського господарства (у постійних цінах 2016 року) на суму 24251,8 млн гривень, що становить 97,8 % до 2018 року (у 2014 році - 23178,9 млн гривень, 114 % до 2013 року), у тому числі в рослинницькій галузі - 19733,5 млн гривень, у тваринницькій - 4518,3 млн гривень, що відповідно становить 96,8 % та 102,2 % до 2018 року. Порівнюючи із сусідніми областями, Тернопільська область поступається лише Хмельницькій (35926,2 млн гривень) області, випереджаючи Львівську (23004,4 млн гривень), Чернівецьку (10248,5 млн гривень), Волинську (16540,8 млн гривень), Рівненську (16752,7 млн гривень) та Івано-Франківську (13301,2 млн гривень) області.

Виробництво валової продукції всіма категоріями господарств, млн гривень[5]

Упродовж останніх років сформована позитивна динаміка зростання сільськогосподарського виробництва, зокрема, у 2019 р. всіма категоріями господарств області вироблено валової продукції сільського господарства тваринницької галузі на суму 4518,3 млн гривень, що становить 102,2 % до 2018 р. Виробництво валової продукції на одну особу становило 23268 грн й займає 8 місце по Україні. В порівнянні з іншими областями Тернопільщина протягом останніх років нарощує виробництво зернових та олійних культур, а важливим напрямком розвитку галузі рослинництва є розвиток садівництва.

В регіоні активно розвивається мережа аграрної інфраструктури, одночасно відсутній оптовий ринок сільськогосподарської продукції, що

суттєво обмежує реалізацію продукції сільгоспвиробникам. За 2014 - 2019 роки кількість сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів зроста майже в 5 раз, з 20 до 97 одиниць.

З метою нарощування виробництва тваринницької продукції у 2014-2019 роках в області проведено реалізацію ряду інвестиційних проєктів з будівництва та реконструкції тваринницьких комплексів.

Зростаюча роль в прискоренні *соціально-економічного розвитку* регіону є *розвиток об'єктів соціальної інфраструктури*.

В області функціонують 597 закладів дошкільної освіти, у яких виховуються і навчаються 30,6 тис. дітей. При цьому, гостро стоїть проблема переповнення цих закладів дітьми, навіть відкриття додаткових місць у групах не в змозі задовольнити бажання батьків влаштувати дітей у садки. Забезпеченню рівного доступу дітей до якісної освіти у сільській місцевості сприяє створення опорних закладів освіти, забезпечення якісного освітнього процесу в них. Їх кількість з 2016 р. зроста з 12 до 35 опорних закладів (які мають 70 філій), а кількість учнів, що в них навчається складає понад 14,7 тис. учнів.

Триває оновлення матеріально-технічної і навчально-методичної бази закладів вищої та фахової передвищої освіти комунальної форми власності та закладів, які фінансуються за рахунок коштів обласного бюджету. Діє система ступеневої підготовки фахівців за наскрізними навчальними планами та програмами. Однак, відсутня ґрунтовна база даних щодо потреби фахівців у різних галузях економіки області.

Станом на 1 січня 2020 року в області діє розгалужена мережа закладів культури, яка налічує 916 клубних закладів, 809 бібліотек, 30 музеїв, 55 закладів мистецької освіти, Тернопільський академічний обласний український драматичний театр ім. Т.Шевченка, Тернопільський академічний обласний театр актора і ляльки, Тернопільську обласну філармонію, Тернопільський музичний коледж ім. Соломії Крушельницької, Тербовлянський коледж культури і мистецтв, Тернопільський обласний методичний центр народної творчості, Тернопільський обласний центр охорони та наукових досліджень пам'яток культурної спадщини, Тернопільський обласний центр дозвілля „Терноцвіт”, Тернопільське обласне підприємство „Фірма „Кінодністер”. Національний заповідник „Замки Тернопілля”, Державний історико-архітектурний заповідник у м. Бережани, Кременецько-Почаївський державний історико-архітектурний заповідник.

На кінець 2018 року Тернопільщина займала 4 місце за чисельністю клубних закладів серед регіонів України та 2 місце за кількістю клубних закладів у розрахунку на 100 тис. осіб.

На Тернопільщині чи не найбільша кількість пам'яток та об'єктів культурної спадщини (археології, історії, монументального мистецтва, архітектури, садово-паркового мистецтва та науки і техніки) - понад 6,7 тис. одиниць, що майже у 4 рази більше, ніж у Чернівецькій області та в 1,7 раза більше, ніж в Івано-Франківській. Щороку в області проводиться велика кількість різноманітних міжнародних фестивалів, які приваблюють туристів з різних куточків України та з-за кордону.

Тернопільська область є визнаною туристичною перлиною України. Туристична галузь Тернопільщини представлена релігійно- паломницьким, культурно-пізнавальним, пригодницьким, фестивально- подієвим, оздоровчо-відпочинковим, сільським зеленими видами туризму.

В області функціонують 24 територіальних центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг), 3 центри надання соціальних послуг, які надають послуги самотнім непрацездатним громадянам, особам з інвалідністю, 6 будинків-інтернатів та геріатричний пансіонат, що забезпечує потреби даних категорій осіб.

2. Структура джерел фінансування капітальних інвестицій у Тернопільській області за 2015-2019 рр. [5]

	2015	2016	2017	2018	2019
Всього, млн гривень	3827,5	4888,2	7150,6	8375	9210,3
<i>в т.ч., у %:</i>					
кошти державного бюджету	3,6	5,7	4,0	4,25	5,1
кошти місцевих бюджетів	7,4	9,4	7,2	8,05	10,4
власні кошти підприємств і організацій	46,2	57,8	52,6	60,3	54,5
кредити банків та інші позики	3,5	5,4	11,0	7,8	8,8
кошти населення на будівництво житла	36,0	19,1	19,1	18,2	18,2
інші джерела фінансування	3,3	2,6	6,1	1,4	3

Динаміка залучення капітальних інвестицій у Тернопільському регіоні за останні 5 років характеризується позитивною тенденцією до

зростання та збільшення частки капітальних інвестицій, вкладених у реальний сектор економіки.

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій в області є власні кошти суб'єктів підприємницької діяльності, підприємств і господарських організацій, при цьому їх частка зросла з 46,2 % у 2015 році до 54,5 % у 2019 році.

Обсяг капітальних інвестицій, освоєних у будівельній галузі впродовж 2015-2018 років, демонструє їх стабільне збільшення з 1408,8 млн грн у 2015 році до 1871,5 млн грн у 2019 році. За темпами введення в експлуатацію житла у 2019 році область займала 3 місце серед Західно-українських регіонів та 5 місце по Україні.

Зовнішньоторговельний оборот товарами та послугами області в останні роки демонструє позитивну динаміку, зокрема, за 2019 рік він склав 993,3 млн. дол. США, що на 4,1% більше, ніж у 2018 році. При цьому, обсяги експорту становили 533,8 млн дол. США (на 1,3 % більше, ніж за 2018 рік), імпорту - 459,5 млн дол. США (на 7,4 % більше, ніж за 2018 р.).

Протягом 2019 р. в структурі експорту місцевої продукції спостерігалась тенденція, подібна до минулих років, найбільша частка припадала, здебільшого, на електричні машини й устаткування (44,8 %) та сільськогосподарську продукцію (понад 35 %), переважно - зернові культури, м'ясо та харчові субпродукти, насіння і плоди олійних рослин, продукти переробки овочів, плодів, жири й олії тваринного чи рослинного походження тощо. Протягом 2015-2019 років на реалізацію проектів у сфері соціально- економічного розвитку області з державного бюджету було передбачено понад 5 млрд гривень. За цей період за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку в регіоні реалізовувалось 177 інвестиційних проектів загальною вартістю 782 млн гривень.

Державна підтримка ОТГ області протягом 2015-2019 років склала 444,3 млн гривень, за кошти якої громадами реалізовано 751 інфраструктурний проект. Реалізація проектів за рахунок коштів державного бюджету забезпечила підвищення якості надання послуг, реконструкцію та ремонт вулиць, доріг, відбудову соціальних об'єктів, шкіл, дитсадочків, об'єктів водопостачання, впровадження енергоефективних заходів, які сприятимуть зменшенню споживання енергоресурсів, у тому числі природного газу та електроенергії, закупівлю транспортних засобів тощо.

Управління цими ресурсами ґрунтується на законодавчо-нормативній базі, структурі бюджетно-фінансового регулювання та ефективного державно-приватного партнерства за участю громадських організацій та самоврядування. Механізм управління ресурсним потенціалом територіальної громади повинен охоплювати всі види ресурсів та враховувати всі функції менеджменту і стратегічні цілі розвитку території.

Управлінські методи впливу на розвиток ресурсів територій регіону:

- Планування, реалізація та контроль місцевого бюджету. Мотивація до ефективного розвитку підприємств, підприємців; залучення донорських міжнародних організацій.

- Планування, залучення нових інвесторів, контроль їх діяльності, мотивація до ефективного партнерства

- Інвестиції для економічного розвитку. Моніторинг та контроль впливу підприємств на розвиток територіальної громади; мотивація щодо приватно-державного партнерства

- Створення соціальної інфраструктури. Моніторинг та контроль соціальних програм, проєктів.

- Організація та підтримка освітнього та культурного середовища. Підтримка проєктів щодо зайнятості населення. Моніторинг та контроль демографічних процесів. Мотивація щодо розвитку людських ресурсів території

- Створення єдиного інформаційного середовища територіальної громади з активним зворотнім зв'язком, інформаційними запитами з використанням сучасних інформаційних та мобільних технологій.

- Створення територіального інноваційно-освітнього простору.

Висновки. Механізм управління ресурсним потенціалом регіону передбачає використання різноманітних методів для аналізу кожного виду ресурсів та його позиціонування в стратегії розвитку громади. Ресурси територіальної громади визначають її спроможність. Управління ресурсним потенціалом на засадах стратегічного підходу дасть змогу узгодити цільові орієнтири розвитку території регіону з її ресурсними можливостями на довгострокову перспективу.

Стратегічні орієнтири економіки краю базовані на розвиткові суб'єктів малого та середнього бізнесу, щоб орієнтувалися б на використання місцевих сировинних ресурсів. Тому слід, залежно від

наявних природних ресурсів, сконцентруватися на реалізації наступних напрямів [3].

Тернопільщина потребує рішучих заходів щодо створення потужного комплексу з переробки вирощеної в аграрному секторі продукції. Залучення інвестицій саме у цю сферу забезпечить доволі швидкий і відчутний ефект. Область має стати виробником кінцевої продукції.

Потребує великої уваги розвиток видобувної промисловості. Спрощення процедури отримання ліцензій на розроблення корисних копалин стало б поштовхом для розвитку переробних підприємств. Останні ґрунтуватимуться саме на переробці місцевої викопної сировини, бути спрямованими на задоволення потреб місцевих споживачів та орієнтуватися на використання місцевих трудових ресурсів. Є необхідність відродження наявного або залишкового виробничого потенціалу, що орієнтувався б на місцеві природні ресурси і для розвитку котрого були б достатні ресурсні передумови. Насамперед, це стосується виробництва цегли та черепичних виробів, тому потрібно спорудити сучасні цегельні заводи для виробництва будівельної і лицювальної цегли та розширити сировинну базу.

Ще одним із важливих напрямків розвитку підприємств з переробки місцевої сировини є розширення сфери застосування традиційних видів сировини, які видобувають на Тернопільщині. Виробництво вапняків, торфу чи гіпсу переважно мають одне цільове призначення, разом з тим, їх можна застосовувати для різних потреб, а це сприятиме організації спеціалізованих приватних виробництв, для котрих непотрібними будуть великі капітальні вкладення при їх створенні.

Особливу увагу слід приділяти розвиткові й інших сфер, як от зелений туризм, сфера обслуговування, розвиток присадибного бізнесу, в основі котрих будуть природні умови та ресурси краю.

Бібліографічний список.

1. Ільченко Н.В. Концепція участі та методи залучення населення до розвитку територіальної громади. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2010. № 7. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=156>
2. Махначова, Н. М. Соціальна мобілізація та ресурсний потенціал громади. *Ефективна економіка*. 2016. №10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5175>.

3. Мельник А. Управління ресурсами території в контексті європейської та національної політики регіонального розвитку. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2018. № 3. С. 7-21.

4. Савчук Д. М., Характеристика ресурсного потенціалу громади та оцінка ефективності його використання. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Том 3. № 1. С. 83-94.

5. Стратегія розвитку Тернопільської області на 2021-2027 роки. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku/regionalni-strategiyi-rozvytku-na-period-do-2027-roku/strategiya-rozvytku-ternopilskoyi-oblasti-na-2021-2027-roky/>

6. Тернопільська обласна громадська організація. URL: <https://zachystemisto.te.ua/ternopil/general/>

References.

1. Ilchenko N.V. (2010), “The concept of participation and methods of involving the population in the development of the territorial community”, *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, vol. № 7, available at: <http://pa.stu.cn.ua/articles/1505206457008.PDF> 8

2. Makhnachova N. M. (2016), ”Social mobilization and resource potential of the community”, *Efektivna ekonomika*, vol. №10, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5175>

3. Melnyk A. (2018), “Management of territorial resources in the context of European and national regional development policy”, *Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, vol. № 3, pp. 7–21.

4. Savchuk D.M. (2018), “Characteristics of the resource potential of the community and evaluation of the effectiveness of its use”, *Ukrayinskyy zhurnal prykladnoyi ekonomiky*, vol. 3(1), pp. 83–94.

5. *Ministerstvo rozvytku hromad ta terytoriy Ukrayiny* (2021), “Development strategy of Ternopil region for 2021-2027”, [Online], available at: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku/regionalni-strategiyi-rozvytku-na-period-do-2027-roku/strategiya-rozvytku-ternopilskoyi-oblasti-na-2021-2027-roky/>

6. *Ternopil'ska oblasna hromadska orhanizatsiya* (2021), “General characteristics” [Online], available at: <https://zachystemisto.te.ua/ternopil/general/>

Ярема Л.В., Замора О.И. Управление ресурсным потенциалом региона. В статье оценены ресурсные направления развития экономики Тернопольской области. Определены теоретические основы управления ресурсным потенциалом территории, выделены его составляющие. Проанализированы показатели ресурсного потенциала региона в разрезе таких его составляющих, как природно-ресурсный, человеческий, финансовый и инвестиционный. Сформированы теоретико-методические положения по применению стратегического подхода к управлению ресурсным потенциалом территории региона. Обоснованы управленческие методы воздействия на развитие ресурсов территорий региона. Определен механизм управления ресурсами, как путь реализации поставленных целей относительно определенных составляющих ресурсного потенциала с использованием современных информационных инструментов. Разработаны основные направления реализации стратегических ориентиров экономики края, основанных на развитии субъектов малого и среднего бизнеса, ориентируются на использование местных сырьевых ресурсов.

Ключевые слова: ресурсный потенциал, управление, регион, область, территория, общество и другие.

Yarema L.V., Zamora O.I. Management of the resource potential of the region. Subject of study. Indicators of resource potential of the region in terms of its components, such as natural resources, human, financial and investment.

The aim of the study. The estimation of natural resource pre-conditions of development of economy of the Ternopil area is conducted in the article. The set perspective ways of development of economic complex of region are on the basis of the use of local raw material resources.

Research methods. The methodological basis of the study is a set of methods of scientific knowledge, namely logical, system-structural, analytical, forecasting method and others.

Results of work. It is substantiated that the basis of restructuring of the economy of Ternopil region in the future it is necessary to lay its investment and

innovation model taking into account the peculiarities of the potential of the region, c. including the effective use of its natural resource component. Ternopil region is not a region rich in natural resources, but scientifically sound rational use should become an essential prerequisite for further socio-economic development. The lack of significant reserves of mineral resources leads to the search for another model of economic development in the region. This model was implemented through the formation of the appropriate sectoral structure of the economy, when the face of economic development was determined by the processing of agricultural raw materials, knowledge-intensive and agricultural engineering, the service sector.

Further development requires the development of program actions to restore the once destroyed production potential of the region, as well as the functioning of economic entities that would focus on the use of local development resources.

The indicators of the resource potential of the region in terms of its components such as natural resources, human, financial and investment are analyzed. Theoretical and methodological provisions for the application of a strategic approach to the management of resource potential of the region have been formed. Management methods of influencing the development of resources of the region are substantiated. The mechanism of resource management is defined as a way of realization of the set purposes concerning the certain components of resource potential with use of modern information tools.

Scope of results. The main directions of realization of strategic landmarks of the region's economy, based on the development of small and medium-sized businesses, focused on the use of local raw materials, have been developed.

Key words: resource potential, management, region, oblast, territory, community and others.

Стаття надійшла до редакції: 13.02.2021 р.